

Dyslexieprotocol

(versie 15-10-2024)

Basisschool St. Jozef
De Cope 28
3421 XL Oudewater
0348-561209

Inhoudsopgave

Inleiding

Signalering en interventies per groep

Dyslexieonderzoeken diagnose

Extra hulp en faciliteiten dyslectische leerlingen

Inleiding

Voor u ligt het dyslexieprotocol. Het doel van dit protocol is om kinderen met dyslexie en/of lees- en/of spellingproblemen op te sporen en te begeleiden.

Het opsporen en begeleiden kan al starten in de groepen 1 en 2. Hier is dan uiteraard nog geen sprake van dyslexie en/of lees- en/of spellingproblemen, maar er zijn al signalen die erop wijzen dat een leerling later mogelijk te maken kan krijgen met lees- en/of spellingproblemen of waarbij dyslexie zal worden vastgesteld. We hopen met dit protocol te voorkomen dat leerlingen onnodig lang op hun tenen lopen.

Basisschool St. Jozef maakt gebruik van de volgende documenten:

- 'Protocol Leesproblemen en Dyslexie' van Hanneke Wentink en Ludo Verhoeven (2001)
- 'Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor groep 5-8' van Hanneke Wentink en Ludo Verhoeven (2004)
- 'Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor het Speciaal Basisonderwijs' van Eveline Wouters en Hanneke Verhoeven (2005).

Signalering en interventies per groep

Ernstige achterstanden in het leren lezen en spellen kunnen worden voorkomen, dan wel worden teruggedrongen door hiaten in de ontwikkeling in een zo vroeg mogelijk stadium in het lees- en spellingonderwijs te onderkennen en aan te pakken.

De signalering voor lezen en spellen en de interventies die worden ingezet zijn uitgewerkt per groep voor de groepen 1 tot en met 6.

We gaan ervanuit dat er in de groepen 7 en 8 geen nieuwe leerlingen meer ontdekt worden met ernstige lees- en spellingsproblemen. Alle leerlingen zullen al in kaart gebracht zijn. Om deze reden worden deze groepen niet benoemd bij de signalering en interventies. Mocht er toch een leerling naar voren komen, dan zal voor deze leerlingen uiteraard een geschikt plan van aanpak worden opgesteld.

Zorgniveaus

In de school werken we op het gebied van lezen en spelling met drie zorgniveaus.

Zorgniveau 1

Voor het basisaanbod op zorgniveau 1 op onze school maken we gebruik van de volgende methoden:

Groep 1 en 2: Mijn Kleutergroep

Groep 3: Veilig Leren Lezen, LIST! Methodiek

Groep 4 t/m 8: LIST! Methodiek, Taal Actief Spelling

We hanteren hierbij de richtlijnen van het Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor de aanbevolen leertijd taal en lezen per groep per week.

Zorgniveau 2

Op zorgniveau 2 wordt er, naast de gewone reguliere instructie, gewerkt met de materialen uit de reguliere methoden met een geïnventariseerde aanpak. Deze aanpak bestaat uit extra instructie, begeleiding en tijd bij de inoefening. De hulp op zorgniveau 2 wordt in de klas gegeven door de groepsleerkracht. Alle groepsleerkrachten van onze school hebben hun klassenorganisatie zo ingericht dat het geven van deze extra hulp mogelijk is. Zij kunnen de hulp op basis van een groesplan zelfstandig organiseren en uitvoeren.

Zorgniveau 2 wordt aangeboden aan alle leerlingen die de minimumdoelen niet halen. Er wordt hierbij wel goed gekeken naar de onderwijsbehoeften per leerling.

Zorgniveau 3

Leerlingen met (ernstige) lees- en/of spellingsproblemen krijgen, afhankelijk van hun problematiek, de volgende begeleiding:

Het aanbod op zorgniveau 1 en 2 blijft gehandhaafd. Het gaat hierbij om preteaching, reteaching, verlengde instructie, herhaling, individuele toegespitste instructie of inoefening zoals beschreven in de kwaliteitskaarten.

Het aanbod op zorgniveau 3 wordt extra uitgevoerd. Dit wordt vermeld in een individueel handelingsplan. Uit de beschrijving van de begeleiding moet duidelijk blijken dat voor de bewuste leerling toegespitste hulp is gegeven die gebaseerd is op een degelijke analyse van de problematiek.

Op zorgniveau 3 voldoet de begeleiding voor lezen aan de volgende criteria:

Er wordt minimaal 1 uur extra instructie- en inoefentijd per week buiten de klas gegeven. De intern begeleider of remedial teacher of een andere leerkracht, kan een deel van het uur extra leestijd buiten de groep overnemen.

Voor leerlingen die twee keer een E-score hebben gehaald en waar een sterk vermoeden van dyslexie bestaat, wordt altijd tijd vrij gemaakt voor extra begeleiding buiten de groep voor een periode van een half jaar in de aanloop naar een eventueel dyslexieonderzoek.

De begeleiding en instructie zijn op maat gemaakt naar de behoefte van de leerling.

Er wordt gebruik gemaakt van erkende materialen en methodieken/methoden.

In de groepen 2 en 3 wordt er gebruik gemaakt van BOUW! lezen, in groep 3 en 4 (eerste half jaar) wordt er gebruik gemaakt van Connect lezen en in groep 4 (laatste half jaar) en groep 5 (eerste half jaar) wordt er gebruik gemaakt van Ralfi lezen in zorgroute 3.

Op zorgniveau 3 voldoet de begeleiding voor spelling aan de volgende criteria:

Er wordt minimaal 60 minuten per week extra instructie- en inoefentijd gegeven.

De extra begeleiding wordt gegeven via de methode 'Leren Lukt'. Deze methode werkt met remedial coaches. De intern begeleider stuurt en bewaakt dit proces.

Remedial Teaching

Op onze school wordt jaarlijks bekeken welke mogelijkheden er voor remedial teaching beschikbaar zijn. Dit kan betekenen dat een deel van de hulp door de groepsleerkracht gegeven wordt en een deel door de RT-er of intern begeleider. De groepsleerkracht en remedial teacher bespreken voorafgaand aan het traject het mogelijke plan van aanpak en komen zo tot afstemming. Op deze manier weten leerkracht en RT-er wat er gedaan en geleerd wordt en sluit de extra hulp op elkaar aan. De leerkracht blijft de persoon die het leesproces van de leerling bewaakt en is tevens eerste aanspreekpunt. De intern begeleider en remedial teacher ondersteunen de groepsleerkracht.

Als ouders particuliere RT buiten de school willen opstarten gaan wij als school ervan uit dat deze externe behandelaar met ons in overleg treedt en bereid is om samen te werken. Als er RT buiten de school gegeven wordt, is het standpunt van de school, dat deze hulp in het verlengde moet liggen van hetgeen er in de klas gebeurt.

Signaleringsmomenten groep 1

In groep 1 wordt er het gehele jaar gewerkt met Mijn Kleutergroep. Hiermee worden alle leerlingen geobserveerd en worden er eventuele vervolgstappen ondernomen.

Signaleringsmomenten groep 2

Periode	Signaleringsmiddel	Voor wie?
November/december	Risicoscreening	Individueel
Januari	Registratie Mijn Kleutergroep	Klassikaal
Juni	Risicoscreening	Individueel voor de kinderen die voorschot hebben gehad
Juni	Registratie Mijn Kleutergroep	Klassikaal

Interventies groep 2

Periode	Voor wie?	Wat?
Vanaf start schooljaar	Leerlingen die zijn opgevallen bij de registratie van Mijn Kleutergroep	Extra ondersteuning middels activiteiten en opdrachten gericht op de punten die uit de registratie zijn gekomen.
September t/m November	Alle leerlingen	Twee keer per week in groepjes oefeningen voor het fonemisch bewustzijn
Januari t/m einde schooljaar	Leerlingen die een lage score laten zien op de risicoscreening	Voorschotbenadering in kleine groepjes of onder begeleiding individueel werken aan BOUW! lezen.

Signaleringsmomenten groep 3

Periode	Signaleringsmiddel	Voor wie?
Oktober (na Kern 3)	Herfstsignalering behorende bij de methode 'veilig leren lezen'	Individueel voor alle leerlingen
Februari (na kern 6)	LIB DMT kaart 1 en 2 (norm; minimaal M3)	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB AVI (norm; minimaal M3)	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB taalverzorging (norm; minimaal M3)	Klassikaal voor alle leerlingen

Interventies groep 3

Periode	Voor wie?	Wat?
Start schooljaar	Leerlingen die signalen hebben afgegeven bij de risicoscreening in juni van groep 2	<p><i>Zorgniveau 2;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verlengde instructie - Extra oefening met auditieve analyse en synthese - Extra oefenen van letters en woorden <p><i>Zorgniveau 3;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eventueel verder werken aan BOUW!
Oktober (nav de herfstsignalering)	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen die 3 of meer fout hebben op de letterkennistoets - Leerlingen die onvoldoende lezen op de woordleestoets op het onderdeel correct lezen 	<p><i>Zorgniveau 2;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verlengde instructie - Extra oefenen van letters en woorden <p><i>Zorgniveau 3;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eventueel verder werken aan BOUW! <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> - Connect lezen (klanken en letters), 3x per week, 20 minuten.
Februari	Leerlingen die signalen hebben afgegeven bij de LIB M (AVI en/of DMT) toetsen	<p><i>Zorgniveau 2;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verlengde instructie - Extra flitsen van letters en woorden <p><i>Zorgniveau 3;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eventueel verder werken aan BOUW! <p>OF</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Connect lezen (woordherkenning), 3x per week, 20 minuten.
Februari	Leerlingen die lager dan een C-score halen op LIB taalverzorging	<i>Zorgniveau 2;</i> <ul style="list-style-type: none"> - Verlengde instructie in kleine groepjes (max. 4/5 leerlingen)

Signaleringsmomenten groep 4

Periode	Signaleringsmiddel	Voor wie?
November	Tussentoets Estafette	Individueel voor leerlingen die E3 niet behaald hebben op de LIB AVI toets.
Januari/Februari	LIB DMT kaart 1,2 en 3 <i>(norm; minimaal M4)</i>	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB AVI <i>(norm; minimaal M4)</i>	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB taalverzorging <i>(norm; minimaal M4)</i>	Klassikaal voor alle leerlingen
Juni	LIB DMT kaart 1,2 en 3 <i>(norm; minimaal E4)</i>	Individueel voor alle leerlingen
Juni	LIB AVI <i>(norm; minimaal E4)</i>	Individueel voor alle leerlingen
Juni	LIB taalverzorging <i>(norm; minimaal E4)</i>	Klassikaal voor alle leerlingen

Interventies groep 4

Periode	Voor wie?	Wat?
Start schooljaar	Leerlingen die signalen hebben afgegeven bij de LIB toetsen in juni van groep 3	<i>Zorgniveau 2;</i> <ul style="list-style-type: none"> - Verlengde instructie - Extra flitsen van letters en woorden <i>Zorgniveau 3;</i> <ul style="list-style-type: none"> - Connect lezen (vloeiend lezen), 3x per week, 20 minuten.
Februari	Leerlingen die signalen hebben afgegeven bij de LIB M (AVI en/of DMT) toetsen	<i>Zorgniveau 2;</i> <ul style="list-style-type: none"> - Duo lezen <i>Zorgniveau 3;</i> <ul style="list-style-type: none"> - Ralfi lezen, 3x per week, 20 minuten.

Februari	Leerlingen die lager dan een M4 score halen op LIB taalverzorging	<i>Zorgniveau 2;</i> - Verlengde instructie in kleine groepjes (max. 4/5 leerlingen)
----------	---	---

Signaleringsmomenten groep 5

Periode	Signaleringsmiddel	Voor wie?
Start schooljaar	LIB eind toetsen groep 4	Leerlingen die de minimale normering op de LIB E4 toetsen niet behaald hebben
Januari/Februari	LIB DMT kaart 1,2 en 3 (norm; minimaal M5)	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB AVI (norm; minimaal M5)	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB taalverzorging (norm; minimaal M5)	Klassikaal voor alle leerlingen
Juni	LIB DMT kaart 1,2 en 3 (norm; minimaal E5)	Individueel voor alle leerlingen
Juni	LIB AVI (norm; minimaal E5)	Individueel voor alle leerlingen
Juni	LIB taalverzorging (norm; minimaal E5)	Klassikaal voor alle leerlingen

Interventies groep 5

Periode	Voor wie?	Wat?
Start schooljaar	Leerlingen die geen E4 op de LIB AVI toets hebben behaald in juni	<i>Zorgniveau 2;</i> - Duo lezen <i>Zorgniveau 3;</i> - Ralfi lezen, 3x per week, 20 minuten.
Start schooljaar	Leerlingen die lager dan een E4 score halen op LIB taalverzorging in juni	<i>Zorgniveau 2;</i> - Verlengde instructie in kleine groepjes (max. 4/5 leerlingen) <i>Zorgniveau 3;</i> - Leren lukt
Februari	Leerlingen die geen M5 op de LIB AVI toets hebben behaald	<i>Zorgniveau 2;</i> - Duo lezen <i>Zorgniveau 3;</i> - Ralfi lezen, 3x per week, 20 minuten.

Februari	Leerlingen die lager dan een M5 score halen op LIB taalverzorging	<i>Zorgniveau 2;</i> - Verlengde instructie in kleine groepjes (max. 4/5 leerlingen) <i>Zorgniveau 3;</i> Leren lukt
----------	---	---

Signaleringsmomenten groep 6

Periode	Signaleringsmiddel	Voor wie?
Start schooljaar	LIB eind toetsen groep 5	Leerlingen die de minimale normering op de LIB E5 toetsen niet behaald hebben
Januari/Februari	LIB DMT kaart 1,2 en 3 (norm; minimaal M6)	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB AVI (norm; minimaal M6)	Individueel voor alle leerlingen
Februari	LIB taalverzorging (norm; minimaal M6)	Klassikaal voor alle leerlingen
Juni	LIB DMT kaart 1,2 en 3 (norm; minimaal E6)	Individueel voor alle leerlingen
Juni	LIB AVI (norm; minimaal E6)	Individueel voor alle leerlingen
Juni	LIB taalverzorging (norm; minimaal E6)	Klassikaal voor alle leerlingen

Interventies groep 6

Periode	Voor wie?	Wat?
Start schooljaar	Leerlingen die geen E4 op de LIB AVI toets hebben behaald	<i>Zorgniveau 2;</i> - Duo lezen
Start schooljaar	Leerlingen die geen E5 op de LIB toets hebben behaald in juni	<i>Zorgniveau 2;</i> Extra begeleiding via; - krijgen van verlengde instructie - werken aan de instructietafel
Start schooljaar	Leerlingen die lager dan een E5 score halen op LIB taalverzorging in juni	<i>Zorgniveau 2;</i> - Verlengde instructie in kleine groepjes (max. 4/5 leerlingen) <i>Zorgniveau 3;</i> - Leren lukt
Februari	Leerlingen die geen E4 op de LIB AVI toets hebben behaald	<i>Zorgniveau 2;</i> - Duo lezen

Februari	Leerlingen die lager dan een M6 score halen op LIB taalverzorging in juni	<i>Zorgniveau 2;</i> - Verlengde instructie in kleine groepjes (max. 4/5 leerlingen) <i>Zorgniveau 3;</i> Leren lukt
----------	---	---

Dyslexieonderzoek en diagnose

Aanvraag

Volgens het protocol Leesproblemen en dyslexie moet de intensieve begeleiding bestaan uit twee interventieperiodes van elk minimaal twaalf weken. De groepsleerkracht maakt twee keer per jaar een groepsoverzicht. Op basis daarvan deelt de leerkracht de leerlingen in de verschillende aanpakken. Leerlingen die het intensieve aanbod volgen, kunnen in overleg met de intern begeleider, indien mogelijk, buiten de klas nog extra leesbegeleiding krijgen. Deze periodes lopen gelijk op met het groepsplan van de klas.

Passenderwijs heeft de functie van "poortwachter" bij de aanmelding voor dyslexieonderzoek. De strikte criteria hiervoor zijn:

- Er moet sprake zijn van 3 achtereenvolgende keren een E-score op de DMT-toets (kaart 1, 2 en 3 samen).
- Er is onvoldoende vooruitgang na minstens een half jaar intensief remediëren. Onder intensief remediëren wordt verstaan: 1 uur per week extra instructie naast de reguliere lessen op het rooster.

Wanneer aan deze criteria wordt voldaan, kunnen ouders en school bij Passenderwijs een verzoek doen voor dyslexieonderzoek. De intern begeleider zal de ouders hiervan op de hoogte stellen. Ouders en school zullen na hun aanvraag het verzoek krijgen persoonlijke informatie van de leerling, een toetsoverzicht en handelingsplannen in te leveren. Passenderwijs zal hierna uitspraak doen of de leerling in aanmerking komt voor vergoed onderzoek. Wanneer dit het geval is, mogen ouders zelf een keuze maken waar zij het onderzoek laten doen. Passenderwijs zal ouders de namen van de instanties geven die dit onderzoek mogen doen.

Diagnose

Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de leerling dyslexie heeft, kan de leerling in aanmerking komen voor vergoede begeleiding. In overleg met de betreffende instantie zal dan bepaald worden hoe de hulp op school er in die periode uit zal zien. Wanneer de behandelperiode erop zit, zal de school overleg hebben met de instantie op welke manier de betreffende leerling het beste door onze school begeleid kan worden.

Geen diagnose

Wanneer blijkt dat er geen sprake is van dyslexie zal de intern begeleider in overleg gaan met instantie die het onderzoek heeft afgenomen over de beste begeleiding die dan geboden kan worden aan de desbetreffende leerling.

Een dyslexieverklaring

Een dyslexieverklaring kan naast het krijgen van vergoede begeleiding nuttig zijn in verband met het aanschaffen van compensatiemiddelen voor dyslectische leerlingen. Ook kan deze verklaring leiden tot extra tijd bij voorbeeld toetsen en extra hulp in het voortgezet onderwijs. Verder kan de diagnose dyslexie voor een leerling en/of zijn ouders een opluchting betekenen en de emotionele gevolgen van het probleem beperken.

Extra hulp en faciliteiten voor dyslectische leerlingen

Naar aanleiding van het onderzoek wordt de eerder geboden hulp op zorgniveau 1 en 2 voortgezet. Deze hulp wordt eventueel aangevuld met opdrachten van de externe begeleider. De extra hulp wordt geboden totdat de leerling het niveau van functionele geletterdheid (AVI beheersing E6) heeft behaald. De leerlingen worden betrokken bij hun eigen handelingsplan en hebben een eigen verantwoordelijkheid bij de uitvoering. Op onze school bieden wij de volgende compensatie en dispensatie bij lezen en spelling, aangevuld met aanbevelingen die staan op de dyslexieverklaring:

Lezen

- Extra leestijd voor bijvoorbeeld zaakvakteksten en toetsen
- De leerling heeft (indien gewenst) een leesmaatje in de klas, die kan ondersteunen bij het lezen van teksten en opdrachten
- Vergrote teksten, indien gewenst
- Toegang tot luisterboeken
- Mogelijkheid om gebruik te maken van Read & Write

Spelling

- Gebruik van hulpmiddelen, zoals een spellingregelboekje, woordenboek, ingesproken lesboeken, spellingcontrole
- Extra tijd voor schrijftaken
- Spelfouten worden gedifferentieerd beoordeeld

Overige vakken

- Indien nodig mondelinge overhoringen
- Spelfouten worden gedifferentieerd beoordeeld

ICT

leerlingen met een dyslexieverklaring kunnen vanaf groep 5 gebruik maken van Read & Write. Dit programma ondersteunt leerlingen bij het lezen van teksten en het maken van opdrachten.

Toetsituaties

Wanneer een leerling in zijn dagelijkse situatie werkt met compenserende middelen en materialen dan worden deze middelen ook toegestaan in toets situaties. De intern begeleider geeft in dat geval aan dat deze leerling die onderwijsbehoefte heeft en dat het gebruik van het compenserend middel noodzakelijk is.

Bij de Citotoetsen kunnen de toetsen digitaal afgenomen worden, met de voorleesfunctie. Dit geldt alleen voor leerlingen met een dyslexieverklaring en die zelf aangeven dit fijn te vinden. De toetsen worden meer verspreid in kleinere delen aangeboden. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor het opnemen van deze faciliteiten in het leerlingdossier in ParnasSys. Er zal een 'dyslexieplan' worden gemaakt voor de leerling. De leerkracht zorgt ervoor dat de aanpassingen wordt opgenomen in het groepsoverzicht.